

COOPERAREA POLITICO-DIPLOMATICĂ ȘI MILITARĂ
ROMÂNNO-RUSĂ DIN ZONA MĂRĂȘTI-NĂMOLOASA - 1917

VALENTIN MOTREANU*

Proiectul pentru ofensiva din vara anului 1917 pe frontul din Moldova a fost întocmit de Marele Cartier General Român, iar Marele Cartier General Rus s-a declarat de acord cu concepția care a stat la baza lui. Acest proiect a devenit planul de campanie și a fost comunicat armatelor române prin „Instrucțiunile operative” nr. 29 din 19 mai 1917 și nr. 31 din 11 iunie 1917, instrucțiuni care prevedeau în esență¹:

Scopul ofensivei era de a imobiliza forțele Puterilor Centrale de pe frontul din Moldova și a nimici trupele acestora care operau în sectorul Focșani - Nămoloasa.

Pentru atingerea acestui scop se prevedea executarea unei lovituri principale cu Armata I Română și dreapta Armatei a 6-a Rusă în zona Nămoloasa, precedată de o lovitură secundară în zona Mărăști, executată de Armata a 2-a Română și de dreapta Armatei a 4-a Rusă. După ruperea apărării organizate a inamicului în cele două sectoare, Armatele a 4-a Rusă și I Română, acționând pe direcții convergente, urmau să nimicească forțele principale ale Armatei a 9-a Germană, iar Armata a 6-a Rusă, rabatându-se spre Dunăre să nimicească trupele inamicului dintre sectorul de rupere și fluviu.

Misiunile încredințate armatelor erau următoarele²:

- Armata a 9-a Rusă trebuia să imobilizeze, prin acțiuni ofensive locale, trupele inamicului aflate în fâșia ei de ofensivă, împiedicându-le să intervină în sectorul loviturii principale;
- Armata a 2-a Română trebuia să înainteze până în Valea Putnei în scopul de a acoperi și înlesni ofensiva aripii drepte a Armatei a 4-a Rusă;
- Armata a 4-a Rusă trebuia să imobilizeze forțele inamicului pe tot frontul și

* Muzeul Județean Argeș, Pitești.

¹ Ion Cupșa, *Armata română în campaniile din anii 1916,1917*, Editura Militară, București, 1967, p. 209.

² *Ibidem*, p. 210.

să rupă apărarea acestora cu trupele de la dreapta sa, apoi să dezvolte ofensiva în direcția generală Focșani și să ajungă cu toate forțele pe Milcov;

- Armata I Română trebuia să rupă cu orice preț frontul inamic în sectorul Podul Huroaia - Olăneasa, iar apoi să dezvolte ofensiva în direcția generală Râmnicu - Sărat;
- Armata a 6-a Rusă trebuia în același timp cu atacul armatei 1 române, să atace cu dreapta sa sectorul Olăneasa, exclusiv Măxineni - Latinul, cu misiunea de a acoperi și asigura manevra Armatei 1 române și de a arunca către Dunăre forțele inamice care operează în regiunea Brăila.

Data începerii ofensivei, stabilită inițial la 1 iulie, a fost amânată ulterior pentru 11 iulie. La data începerii ofensivei, trupele române și ruse, de pe frontul din Moldova totalizau 50 divizii și 1 brigadă de infanterie și 10 divizii de cavalerie (dintre care 15 divizii și 1 brigadă de infanterie și valoarea a trei divizii de cavalerie erau române) față de 30 divizii de infanterie și 9 divizii de cavalerie ale inamicului. Acest raport de forțe permitea trupelor române și ruse să treacă la ofensivă și să realizeze măcar în parte scopurile propuse, cu condiția unei concentrări îndrăznețe a forțelor și mijloacelor pe direcțiile principale.

Sunt de remarcat amploarea și caracterul hotărâtor al acțiunilor prevăzute prin planul de campanie. În caz că el ar fi fost dus până la capăt se puteau obține rezultate importante: nimicirea armatei germane și eliberarea unei porțiuni însemnate din teritoriul cotropit de inamic în campania precedentă. Relativ la organizarea ofensivei se pot trage unele concluzii. Astfel, Armatei a 4-a Rusă i se încredinșase misiunea de a rupe apărarea inamicului în două compartimente geografice separate. Aripa ei dreaptă urma să fie angajată în depresiunea Vrancei, în Valea superioară a Putnei și în Valea Zăbalei, într-un teren greu, muntos, acoperit cu păduri și lipsit de comunicații, iar forțele sale principale la sud de masivul muntos împădurit Momâia, în direcția generală Focșani; ca urmare acțiunile ofensive ale acestei armate nu se puteau însuma, într-un efort unitar.

Pe de altă parte, numeroasa cavalerie rusă, care ar fi putut juca un rol de seamă în dezvoltarea ofensivei, era împrăștiată pe tot frontul Moldovei, în loc să fie grupată pe direcțiile de rupere. Spre deosebire de comandamentul rus, Marele Cartier General Român a hotărât să folosească aproape toată cavaleria pe direcția de efort (2 divizii și 1 brigadă), rămânând la lovitura secundară (Armata 2) o singură brigadă³.

Forțele române și ruse au dezlănțuit la 9/22 iulie 1917, ofensiva prevăzută prin planul de campanie, fapt ce a dat naștere bătăliei de la Mărăști, care a fost executată de trupele Armatei a 2-a Române și de cele de la dreapta

³ *Ibidem*, p. 211.

Armatei a 4-a Rusă, împotriva aripii drepte a armatei 1 austro-ungară.

Marele Cartier General Român a încredințat Armatei a 2-a Română misiunea de a rupe apărarea inamicului din față în cooperare cu trupele de la dreapta Armatei a 4-a Rusă și de a dezvolta apoi ofensiva până în valea superioară a râului Putna. Armata a 2-a Română trebuia să mențină continuu legătura cu Armata 9 rusă, cu care se învecina la dreapta⁴.

Grosul armatei române, împreună cu armata rusă, trebuia să dea atacul hotărâtor pe sectorul Galați - Nămolosa - Focșani. În timp ce Averescu înainta cu armata lui, comandantul diviziilor rusești, generalul Scerbacev, a primit de la șeful guvernului provizoriu, Kerenski, ordinul de a înceta orice ofensivă, deoarece, socotea el, situația din Rusia se înrăutățise brusc, iar trupele ruse nu mai erau în măsură să întreprindă operațiuni militare de mari proporții⁵.

Armata a 2-a Română avea în componere 4 divizii de infanterie (1, 3, 6, 8) grupate în 2 corpuri de armată (2 și 4), o brigadă de călărași, artilerie grea de armată și 2 escadrole de aviație. Forțele armatei totalizau: 56 batalioane cu 448 mitraliere, 14 escadroane, 228 guri de foc (dintre care 52 grele) și 21 avioane⁶.

Armata a 2-a Română a adoptat următorul dispozitiv operativ:

- Corpul 4 armată, între Arșița Mocanului și Poiana la încărcătoare, pe un front de 22 km (având Divizia 8 infanterie și o brigadă de infanterie din Divizia 6; în total 20 batalioane, 2 escadroane și 54 guri de foc), cu misiunea de a executa inițial atacuri de fixare, iar ulterior, să treacă la ofensivă pentru a folosi situația creată prin înaintarea corpului vecin;
- Corpul 2 armată, pe restul frontului, 13 km, cu Divizia 6 infanterie, mai puțin 1 brigadă de infanterie, Divizia 3 infanterie, artileria Diviziei 1 infanterie și majoritatea artileriei armatei; în total 23 batalioane, 6 escadroane și 156 guri de foc. Misiunea acestui corp era să execute lovitura principală în cadrul armatei;
- În rezerva armatei: Divizia 1 infanterie, Brigada 2 cavalerie și 4 baterii de munte; în total 11 batalioane, 8 escadroane și 16 guri de foc⁷.

În ziua de 9 iulie, a început pregătirea de artilerie care a durat - cu unele întreruperi - două zile. Artileriei ușoare i s-a încredințat misiunea de a distruge tranșeele inamice și de a executa breșe în rețelele de sârmă ghimpată, iar artileriei grele să execute contrabateria.

Patrulele de cercetare trimise în ziua de 10 iulie au raportat că pregătirea de artilerie și-a atins scopul propus și, în consecință, comandantul

⁴ Arhivele Militare Române, fond Marele Cartier General, dosar nr. 1012, f. 8.

⁵ Ion M. Oprea, *România și Imperiul Rus, 1900-1924*, vol. I, Editura Albatros, București, 1998, p. 117.

⁶ Ion Cupșa, *op. cit.*, p. 216.

⁷ A.M.R., fond Secția Operații, dosar nr. 532, f. 8.

armatei a hotărât, în acord cu comandantul Armatei a 4-a Rusă, să înceapă ofensiva a doua zi în zori⁸.

În dimineața zilei de 11 iulie la ora 4 au trecut la ofensivă trupele de la stânga Armata a 2-a Română și cele de la dreapta Armatei a 4-a Rusă. În cursul acestei zile, pe frontul Corpului 4 armată român au avut loc numai acțiuni ofensive cu caracter local, duse în scopul de a angaja și fixa forțele inamice din față, pentru a le împiedica să intervină în sectorul loviturii principale a armatei.

În același timp cu trupele Armata a 2-a Română au trecut la ofensivă și trupele de la dreapta Armatei a 4-a Rusă (Corpul 8) care până în seara zilei de 11 iulie au pus stăpânire pe masivul Momâia (625 m) și pe satul Voloșcani⁹. În cursul primei zile de ofensivă, trupele române și cele ruse au obținut un succes important, reușind să rupă prima poziție de apărare a inamicului, într-un sector larg de peste 20 km.

În cursul zilei de 14 iunie, trupele române au trecut la urmărire și până seara, Diviziile 8 și 6 infanterie, respingând ariergărzile inamicului, au ajuns în contact cu noua poziție a acestuia, instalată pe aliniamentul Măgura Cașinului - Muntele Chiușu.

Divizia 1 infanterie, prin lupte crâncene, a cucerit Muntele Țiua Neagră și culmile muntoase de la sudul acestuia, ajungând astfel pe obiectivul ordonat. Armata a 4-a Rusă a ajuns cu forțele de la dreapta pe malul de nord al Putnei¹⁰.

În seara zilei de 19 iulie, ofensiva a fost oprită și armata și-a regrupat forțele în vederea trecerii la apărare și extinderii fâșiei sale de acțiune spre nord până la valea Doftanei. Încă din ziua de 14 Marele Cartier General pusese la dispoziția Armatei a 2-a Diviziile 7 și 12 infanterie și îi ordonase să-și extindă dreapta astfel ca să includă și valea Doftanei, înlocuind, până la 22 iulie, Corpul 40 din Armata a 9-a Rusă¹¹.

În cursul bătăliei de la Mărăști, trupele Armata a 2-a Română au eliberat un teritoriu de aproximativ 500 kmp și 30 de localități. Ele au provocat inamicului mari pierderi în morți și răniți și au capturat 2.793 prizonieri, 4 mortiere de 250 mm, 4 tunuri antiaeriene, 18 mortiere de tranșee, 4 aruncătoare de mine (în total 69 guri de foc), 27 mitraliere, 4 proiectoare, 3 secții telegrafice, 2.500 puști, 84 chesoane pentru muniție și o mare cantitate de muniții de infanterie și artilerie. Și Armata a 4-a Rusă a capturat în aceeași perioadă 430 militari, precum și materiale de război¹².

⁸ A.M.R., fond Secția Operații, dosar nr. 537, f. 12.

⁹ Alexandru Ioanițiu, Războiul României (1916-1918), vol. I, Editura Militară, București, p. 308-309.

¹⁰ A.M.R., fond Secția Operații, dosar nr. 534, f. 11.

¹¹ *Ibidem*, dosar nr. 613, f. 16.

¹² Alexandru Ioanițiu, op. cit., p. 314.

Evenimentele desfășurate în timpul bătăliei de la Mărăști au determinat comandamentul româno - rus să părăsească planul de campanie inițial. În timp ce Armata a 2-a Română și dreapta Armatei a 4-a Rusă înfrângeau grupul Gerock, Armatele 3 și 7 austro-ungare își desfășurau ofensiva în Galiția și Bucovina, amenințând dreapta forțelor române și ruse din Moldova. Ca urmare, comandamentul a hotărât constituirea unui „grup de manevră“ în nordul Moldovei, format din 3 corpuri de armată și 2 corpuri de cavalerie cu care să riposteze ofensiv în flancul grupării inamice ce înainta spre est. În acest scop s-a renunțat la ofensiva de ansamblu prevăzută prin planul inițial de campanie, și s-a ordonat o regrupare a dispozitivului armatelor:

Armata a 6-a Rusă a primit misiunea sa ia în primire o parte din fâșia de acțiune a Armatei 1 române, iar aceasta, la rândul ei, să înlocuiască și să facă disponibil Corpul 7 rus care forma stânga Armatei a 4-a și să-și extindă dreapta până la Clipicești inclusiv¹³.

Bătălia de la Mărăști a reprezentat un important punct de cotitură în desfășurarea operațiunilor militare pe frontul românesc dar a și contribuit și la ridicarea moralului ostașilor români. Reorganizate și temeinic instruite dar având și experiența campaniei din 1916, trupele române s-au dovedit a fi un adversar capabil de a pune probleme și chiar de a învinge redutabilele armate germane și austro-ungare.

Rezultatul acestei bătălii s-a datorat atât abilităților tactice ale ofițerilor români, eficacității artileriei române și excelenței colaborării a acestora cu trupele terestre, determinării și tenacității în luptă a ostașilor români, dar și prețiosului ajutor dat de localnici prin furnizarea de informații despre inamic și prin călăuzirea trupelor române pe poteci de munte spre flancurile și chiar în spatele trupelor inamice.

THE ROMANIAN-RUSSIAN POLITICAL, DIPLOMATIC
AND MILITARY COOPERATION AT MĂRĂȘTI-NĂMOLOASA
BATTLE FIELD - 1917

Abstract

The Romanian-Russian political, diplomatic and military relations of cooperation or confrontation have their origins in the early days of Middle Age, when the Romanians had to face the pressure of the nomadic populations and of their aggressive neighbors, especially those of the Russian Principalities. This article refers to the cooperation relations of the summer of 1917, when the First World War was in full running.

¹³ A.M.R., fond M.C.G., dosar nr. 1014, f. 41.